

Täitemenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

2011. aasta aprillis jõustus tsiviilseadustiku üldosa seaduse muudatus (TsÜS § 157 lg 1), mis nägi ette, et jõustunud kohtuotsusega tunnustatud nõude ning muude täitedokumentidest tulenevate nõuete aegumistähtaeg on 10 aastat senise 30 aasta asemel. Seega aegub 2021. aasta aprillis suur osa enne nimetatud kuupäeva jõustunud täitedokumentidest tulenevaid eraõiguslikke nõudeid. Kehtiva seaduse kohaselt tuleb tsiviilnõuetes aegumise tõttu täitemenetluse lõpetamiseks võlgnikul esitada maakohtule hagi sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks, kuna täitemenetluse seadustik (TMS) ei võimalda kohtutäituril lõpetada täitemenetlust tsiviilnõudes aegumise kohaldamisega.

On risk, et juba 2021. aastal saabub kohtusse arvestatav hulk hagiavaldusi (hinnanguliselt võib see arv olla kuni 80 000) sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Optimistliku hinnangu kohaselt võib neist 2021. aastal kohtusse jõuda pool või pisut enam. Sellisel juhul peaksid maakohtud olema valmis ühes aastas vastu võtma ja menetlema senisest enam kui poole rohkem tsiviilasju¹. Selliste hagiavalduste massilisel esitamisel kasvab oluliselt kohtute töökoormus, mis toob kaasa menetlusaja olulise pikenedamise teistes kohtumenetlustes.

Eelnõuga tehakse muudatused täitemenetluse seadustikus täitemenetluse lõpetamise regulatsioonis ja sellega seonduvalt ka teistes seadustes, et lihtsustada täitemenetluse lõpetamist tsiviilnõudes. Eelnõuga tehakse järgmised olulisemad muudatused:

- 1) kohtutäituril tekib võimalus tsiviilnõudes täitemenetlus täitmise aegumise korral lõpetada;
- 2) avaldus täitemenetluse lõpetamiseks täitmise aegumise tõttu vaadatakse kohtus edaspidi läbi hagi menetluses;
- 3) kohtutäiturile sätestatakse õigus nõuda menetluse lõpetamise korral menetluse põhitasu 50% ulatuses ja nähakse ette uus tasu aegumisest tuleneva täitemenetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise eest;
- 4) 2021. aasta jaoks sätestatakse kohtutäiturile pikem võlgniku avalduse läbivaatamise aeg;
- 5) täpsustatakse täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumise katkemise ja peatumise aluseid.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Kairit Kirsipuu (e-post kairit.kirsipuu@just.ee), justiitshalduspoliitika osakonna vabakutsete talituse juhataja Gunnar Vaikmaa (e-post gunnar.vaikmaa@just.ee), vabakutsete

¹ 2019. aastal saabus maakohtutesse kokku 32 668 tsiviilasja, nende hulgas hagimenetluse asju 18 302.

talituse nõunik Aleksandr Logussov (e-post aleksandr.logussov@just.ee) ning kohtute talituse nõunik Merit Kõlvart (e-post merit.kolvart@just.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Taima Kiisverk (e-post taima.kiisverk@just.ee).

Eelnõus sisalduvad muudatused ja võimalikud lahendusvariandid arutati läbi Justiitsministeeriumi poolt korraldatud ümarlinal, kuhu olid kaasatud esindajad kõikidest kohtuastmetest, kohtutäiturid ning Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja esindajad, võlausaldajad ja esindajad Eesti Võlanõustajate Liidust ja Eesti Võlausaldajate Liidust.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga muudetakse järgmiste seaduste järgmisi redaktsioone:

- 1) kohtutäituri seadus, RT I, 19.03.2019, 18
- 2) riigilõivuseadus, RT I, 01.07.2020, 14
- 3) tsiviilkohtumenetluse seadustik, RT I, 20.06.2020, 5
- 4) tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seadus, RT I, 06.05.2020, 50
- 5) tsiviilseadustiku üldosa seadus, RT I, 23.05.2020, 4
- 6) täitemenetluse seadustik, RT I, 19.03.2019, 17
- 7) võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seadus, RT I, 04.12.2019, 17

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus, kuna muudetakse ka põhiseaduse § 104 lõike 2 punktis 14 nimetatud kohtumenetluse seadust.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on võimaldada inimesel kiiremini ja väiksemate kuludega lõpetada täitemenetlus nõude täitmise aegumise tõttu ning vähendada seeläbi kohtutesse esitatavate avalduste hulka.

Seaduseelnõu väljatöötamisele ei eelnenud hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lg 2 punkti 1 kohast väljatöötamiskavatsuse koostamist, kuna probleemi tõsidus vajas kiireloomulist reageerimist. Kuigi muudatused aegumistähtaja kohta jõustusid juba 2011. aastal, siis ei olnud kuni käesoleva aasta alguseni teada, kui suur hulk eraõiguslikke nõudeid võib jääda täitemenetluses tegelikult sisse nõudmata ja aeguda. Probleemi tõsiduse ilmnemisel korraldas Justiitsministeerium 03.03.2020 kohtumise probleemist enim puudutatud osapooltega (kaasatud olid kohtute esindajad, kohtutäiturid, samuti võlanõustajate ja võlausaldajate liitude esindajad). Kohtumisel esitatud ettepanekute alusel valmistati ette kavand vajalikest seadusemuudatustest. Seaduseelnõu kavand ja lahendusvariandid arutati osapooltega läbi 16.09.2020 kohtumisel.

2021. aastal võib kohtusse saabuda arvestatav hulk hagiavaldusi sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Kohtu töökorraldust mõjutab see negatiivselt, riivatud saaksid inimeste õigused, mh õigus asja mõistliku aja jooksul lahendamisele. Näiteks täiendava 50 000 kohtuasja maakohtusse esitamine tähendaks praeguste menetlusaegade poole võrra pikenedamist (nt sisuliste hagiastjade lahendamise keskmine menetlusaeg pikeneks

maakohtus 9 kuult 18 kuuni) ning suure arvu uute kohtunike ja menetlusgruppi kuuluvate ametnike leidmise vajadust. Sisuliselt tuleks kiirkorras leida juurde praegustele maakohtu kohtunikele lisaks sama palju kohtunikke² ja neid abistavaid ametnikke. Sellega kaasneks ainuüksi täiendavate eelarvevahendite vajadus üle 10 miljoni euro. Sellise olukorra tekkimist tuleb ennetada ja leida mõistlikud lahendused.

Selleks võimaldatakse edaspidi kohtutäituril eelnõus sätestatud tingimustel täitemenetlus nõude täitmise aegumise tõttu lõpetada. Samuti nähakse ette, et kui võlgnik esitab avalduse täitemenetluse lõpetamiseks täitmise aegumise tõttu kohtule, vaadatakse see kohtus edaspidi läbi hagita menetluses.

Kehtiv täitemenetluse seadustik võimaldab kohtutäituril täitemenetlust nõude täitmise aegumise tõttu lõpetada TMS §-des 202 ja 207 nimetatud nõuetes. Samas puudub kohtutäituril õiguslik alus lõpetada täitemenetlus tsiviilnõudes aegumise kohaldamisega. Selleks peab võlgnik esitama kohtule TMS § 221 järgse sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi sissenõudja vastu. Sellisel juhul tuleb tasuda riigilõivu 300 eurot. Kohus võib kohaldada menetlusabi korras riigilõivu tasumisest vabastamist, samuti võidakse määrata inimesele riigi õigusabi. Need on täiendavad toimingud, millega kaasneb kulu nii inimesele kui riigile. Inimese jaoks on tsiviilnõudes hagemenetluse korras kohtu kaudu täitemenetluse lõpetamise taotlemine keerukas, ka aja- ja ressursikulukas ettevõtmine. Paljud ei pruugi sellega toime tulla, näiteks vajavad võlanõustamist. Kohtumenetlus on inimese jaoks üldiselt kauge ja hoomamatu. Selleks et muuta kohtumenetlus inimesele lihtsamaks ja vähem koormavaks ning kohtu jaoks asja lahendamise paindlikumaks, nähakse eelnõuga ette sellise asja lahendamise edaspidi hagita menetluses. Tegemist on uue hagita asja liigiga, mis võimaldab kohtul menetleda asja paindlikumalt ja väiksema kuluga. Eelnõu kohaselt tuleks sellise avalduse kohtule esitamisel tasuda riigilõivu 30 eurot, mis on oluliselt väiksem summa kui sisuliselt samas nõudes sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi esitamisel.

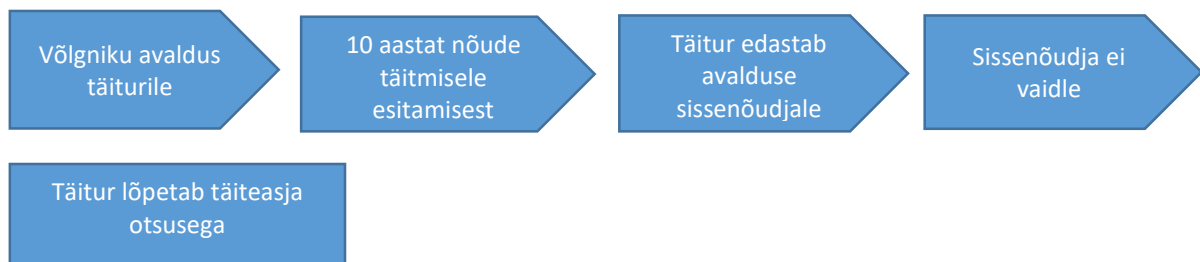
Muudatuse tulemusena saab ka täitesüsteem 2021. aastal tsiviilnõuete täitmise aegumisega seotud mõjust oluliselt puudutatud. Eelnõu kohaselt tekib kohtutäituril kohustus lõpetada täitemenetlus, kui võlgnik esitab kohtutäiturile avalduse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu, jõustunud kohtulahendist või muust täitedokumendist tuleneva nõude esimest korda täitmiseks esitamisest on möödunud TsÜS §-s 157 nimetatud tähtaeg ning sissenõudja ei vaidle täitemenetluse lõpetamisele vastu. Tegemist ei ole kohustusliku kohtueelse menetlusega, vaid võlgnikule alternatiivse ja lihtsama võimaluse loomisega. Muudatuse kohaselt tekib võlgnikul valik, kas pöörduda avaldusega otse kohtusse või esitada avaldus kohtutäiturile. Juhul kui sissenõudja vaidleb täitemenetluse lõpetamisele vastu näiteks seetõttu, et tema arvates on täitmise aegumine vahepeal peatunud ja sellest tulenevalt ei ole 10-aastane täitmise aegumise tähtaeg veel saabunud, saab võlgnik esitada avalduse kohtule täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Sel juhul lahendab aegumise küsimuse sisuliselt kohus. Lisaks on kohtutäituril kohustus täitemenetlus lõpetada, kui kohus teda selleks võlgniku avalduse lahendamise tulemusena kohustab.

Eelduslikult hajutaks pakutav muudatus tekkivat koormust kohtute ja kohtutäiturite vahel.

Eelnõuga nähakse kohtutäituritele suureneva töökoormuse leevendamiseks ette järgmised meetmed.

² 2019 lahendas tsiviilasju 83 maakohtunikku.

Uue mudeli lühikirjeldus:

- Lihtne ja kiire kirjalik menetlus (ühtsed plangid jm, mis võimaldab massmenetlust), mh dokumentide edastamine, mitte kättetoimetamine.
- Kohtutäitur ei vaata avaldust õiguslikult läbi, sh ei ole tal kaalutusõigust. Kohtutäitur tuvastab üksnes täiteasja aegumisega lõpetamise kolme eelduse olemasolu või nende puudumise.
- Kui kohtutäitur ei lõpeta täitemenetlust, siis võlgnik võib esitada avalduse kohtule. Kohtumenetluses on puudutatud isikuks sissenõudja. Uus menetlus ei too kaasa kohtutäituri vastu kohtusse esitatavate avalduste hulga suurenemist.
- Kohtutäituril säilib õigus nõuda täitekuluseid, sh avalduse läbivaatamisega kaasnevaid kulusid.
- Kohtutäiturile sätestatakse õigus nõuda täiteasja lõpetamise korral üksnes menetluse põhitasu 50% ulatuses.
- Kohtutäiturile nähakse ette uus tasu nõude täitmise aegumisest tuleneva täitemenetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise eest. Tasu suuruseks on 15 eurot. Kohtutäitur võib tasu võtta, kuid ei ole kohustatud seda tegema.
- Tunnistatakse kehtetuks TMS § 41 lõikest 2 kohtutäiturile tulenev kohustus tagastada sissenõudjale vähemalt 50% tema tasutud täitekulude ettemaksust, kui seda kulu ei ole õnnestunud võlgnikult mõistliku aja jooksul sisse nõuda. Ettemaksu tasuvad peamiselt riiginõuete omanikud. Ettemaksutagastusi TMS § 41 lg 2 alusel on pigem harva ja negatiivne mõju sissenõudjatele on vähene.
- Rakendussättega sätestatakse võlgniku avalduse pikem läbivaatamise aeg (60 päeva) 2021. aasta jaoks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Täitemenetluse seadustiku muutmine

Eelnõu paragrahviga 1 muudetakse täitemenetluse seadustikku (TMS).

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse täitemenetluse seadustiku § 41 lõige 2 kehtetuks.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt kohustub kohtutäitur tagastama sissenõudjale vähemalt poole tema tasutud täitekulude ettemaksust juhul, kui võlgnikult ei ole mõistliku aja jooksul õnnestunud täitekuluseid sisse nõuda. See on ebaõiglane kohtutäituri suhtes, kes on kulutanud büroo ressursse täiteasja menetlemisele. Jäädes nendel juhtudel põhitasuta, on kohtutäituril täiendav risk ettemaksu osalise tagastamise tõttu ka täitekulude enda kanda jätmiseks. Täitekulude ettemaksu küsitakse üldjuhul võlgnike puhul, kelle suhtes on juba mitmeid täiteasju menetluses, neil puudub registervara jm. Seega juba täitemenetluse alguses nähtub kõrge risk, et nõuet ei pruugi õnnestuda täitemenetluses rahuldada.

Valdavalt tasuvad ettemaksu riiginõuete omanikud, neist enim Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) väärteloasjade menetlemise eest. Erasissenõudjatelt harilikult ettemaksu ei küsita, kuna ei soovita kaotada klienti. Riigi Tugiteenuste Keskuse andmetel on neil perioodil 2017–2019 tagastatud PPA ettemakse aastas keskmiselt 28 900 eurot. TMS § 41 lg 2 alusel tehtavaid ettemaksutagastusi nad ei ole näinud. Seega muudatusel ei ole riigieelarvele negatiivset mõju.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse täitemenetluse seadustikku paragrahviga 48¹, mille lõike 1 kohaselt kohtutäitur lõpetab täitemenetluse nõude täitmise aegumise tõttu, kui võlgnik on esitanud kohtutäiturile avalduse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu, jõustunud kohtulahendist või muust täitedokumendist tuleneva nõude esimest korda täitmiseks esitamisest on möödunud TsÜS §-s 157 sätestatud tähtaeg ja sissenõudja ei vaidle täitemenetluse lõpetamisele vastu. TMS § 48¹ lõike 1 punktis 1 nimetatud võlgniku avalduse lahendamiseks tuleb kohtutäituril lähtuda täitemenetluse lõpetamise korrast (*vt eelnõu § 1 punkt 4*).

Paragrahviga sätestatakse täitemenetluse lõpetamise kohustuslikud alused seoses jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumisega. Kohtutäituril on õigus ja kohustus täitemenetlus TMS § 48¹ alusel lõpetada, kui kõik nimetatud paragrahvis toodud tingimused (punktid 1–3) on täidetud. Lõike 2 kohaselt tuleb võlgnikul avalduse esitamisel maksta kohtutäiturile tasu avalduse läbivaatamise eest kohtutäituri seaduse (KTS) § 41¹ lõikes 1 sätestatud määras. Kui võlgnik ei maksa tasu avalduse läbivaatamise eest, võib kohtutäitur jätta võlgniku avalduse tähelepanuta. Kohtutäiturile jäetakse teadlikult otsustusruum, kuna ta ei pruugi igal juhul vajada avalduse läbivaatamise tasu või tegeleda selle haldamise küsimustega. Näiteks mõni kohtutäitur on avaldanud, et soovib portfelli nii või teisiti puhastada, et saaks keskenduda tulu toovatele täiteasjadele. Seega on mõistlik jätta kohtutäituri otsustada, kas nõuda võlgnikult tasu maksmist või mitte. Kuna osad kohtutäituri soovivad uut tasu saada, siis annab seadus neile selleks õiguse. Lõike 3 kohaselt täitemenetluse lõpetamine nõude täitmise aegumise tõttu ei vabasta võlgnikku täitekulude kandmisest.

Kui täitemenetlus lõpetatakse TMS § 48¹ alusel põhinõude täitmise aegumise tõttu, siis võlgniku suhtes ei lõpe täitemenetlus kohtutäituri tasu ja muude täitekulude sissenõudmiseks, mis on alustatud TMS § 2 lg 1 p-s 16 sätestatud täitedokumendi alusel.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse paragrahvi 49 lõike 2 teist lauset pärast sõnu „nõudest kirjalikult loobunud“ sõnadega „või täitemenetlus sama nõude kohta on nõude täitmise aegumise tõttu lõpetatud“.

Muudatusega täpsustatakse täitemenetluse lõpetamise tagajärgi olukorras, kus täitemenetlus on lõpetatud nõude täitmise aegumise tõttu. Kui täitemenetlus on lõpetatud nõude täitmise aegumise tõttu, siis sama nõudega ei ole sissenõudjal võimalik uuesti kohtutäituri poole pöörduda.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse täitemenetluse seadustikku paragrahviga 50¹, millega sätestatakse täitemenetluse lõpetamise kord nõude täitmise aegumise tõttu.

Paragrahvi 50¹ lõike 1 kohaselt edastab kohtutäitur TMS § 48¹ punktidele 1 ja 2 vastava võlgniku avalduse sissenõudjale ja annab tähtaja kirjaliku seisukoha esitamiseks. Võlgniku avalduse edastamisel selgitab kohtutäitur sissenõudjale kõnesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud võlgniku õigust esitada kohtule avaldus täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu.

Kohtutäituril ei ole kohustust toimetada sissenõudjale kätte TMS § 48¹ lõike 1 punktis 1 nimetatud võlgniku avaldust ning piisab avalduse edastamisest sissenõudja esitatud kontaktandmetele. Võlgniku avalduse edastamisel sissenõudjale on kohtutäituril kohustus anda selgitusi ehk selgitamiskohustus.

Selgitamiskohustuse eesmärgiks on vältida tarbetuid kohtumenetlusi, mis on tingitud sellest, kui sissenõudja esitab TMS § 48¹ lõike 1 punktis 3 nimetatud vastuväite olukorras, kus nõude esimest korda täitmiseks esitamisest on ilmselgelt möödunud TsÜS §-s 157 sätestatud tähtaeg ja nõude aegumine ei ole vahepeal peatunud, tuues sellega kaasa võlgnikupoolse avalduse esitamise kohtule täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Kohtutäituri kohustuseks on eelkõige selgitada sissenõudjale, et kui kohtutäitur ei saa täitemenetlust lõpetada TMS § 48¹ alusel üksnes seetõttu, et sissenõudja on esitanud vastuväite ning võlgnik pöördub seejärel avaldusega kohtusse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu, siis kohtumenetlusega kaasnevad pooltele menetluskulud, millest saaks hoiduda.

TMS § 50¹ lõike 2 kohaselt vaatab kohtutäitur võlgniku avalduse läbi 30 päeva jooksul avalduse saamisest arvates ja teeb läbivaatamisest arvates 7 päeva jooksul otsuse täitemenetluse lõpetamiseks või teavitab menetlusosalisi täitemenetluse jätkamisest otsust tegemata. Kohtutäitur vaatab võlgniku avalduse läbi menetlusosaliste osavõtuta kirjalikus menetluses. Võlgniku avalduse läbivaatamisest arvates 7 päeva jooksul lõpetab kohtutäitur täitemenetluse kohtutäituri otsusega. Kohtutäitur ei lõpeta täitemenetlust, kui ei ole täidetud TMS § 48¹ lõike 1 punktides 2 ja 3 toodud tingimused. Sel juhul jätkab kohtutäitur täitemenetlust otsust tegemata, millest teavitab menetlusosalisi.

Täitemenetluse jätkamise võimaldamine kohtutäituri poolt otsust tegemata suunab võlgniku esitama kohtusse avaldust täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu (vt täpsemalt paragrahvi 50¹ lõiget 3). Kohtutäituri kaasamine menetlusse puudutatud isikuna ei ole vajalik ja sellest tuleks menetlusökonoomia põhimõttest tulenevalt ka hoiduda, et mitte tekitada kohtutäiturile tarbetuid kohtukulusid. Vaidlus aegumise üle lahendatakse kohtus võlgniku ja sissenõudja vahel.

Kui kohtutäitur lõpetab täitemenetluse TMS § 48¹ lõikes 1 nimetatud alustel, siis teeb ta selle kohta otsuse. Kohtutäituri otsusele kaebuse esitamisel kohaldatakse täitemenetluse seadustikus kohtutäituri otsuse peale kaebuse esitamise kohta sätestatud.

TMS § 50¹ lõike 3 kohaselt, kui kohtutäitur ei lõpeta täitemenetlust käesoleva seadustiku § 48¹ lõike 1 alusel, teavitab kohtutäitur võlgnikku tema õigusest esitada kohtule avaldus täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu.

Kohtutäituri selgitamiskohustuse eesmärk on informeerida võlgnikku sellest, et kui kohtutäituril puudub seadusest tulenev alus täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu (näiteks seetõttu, et sissenõudja esitab täitemenetluse lõpetamisele vastuväite), siis võlgnik saab esitada avalduse kohtule täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu ning siis hindab sisuliselt nõude täitmise aegumist kohus.

Kui võlgnik ei maksa TMS § 48¹ lõikes 2 sätestatud tasu avalduse läbivaatamise eest, võib kohtutäitur jätta võlgniku avalduse tähelepanuta, teavitades sellest võlgnikku. Sel juhul jätkab kohtutäitur täitemenetlust.

TMS § 50¹ lõikega 3 ei sätestata kohustuslikku kohtueelset menetlust, mis tuleb läbida enne avalduse esitamist täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Võlgnikul on õigus pöörduda ilma TMS § 48¹ lõikes 1 nimetatud avaldust esitamata ka avaldusega kohtusse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse TMS §-ga 223¹, millega nähakse ette võlgniku õigus pöörduda hagita menetluse korras avaldusega kohtusse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu, kui jõustunud kohtulahendist või muust täitedokumendist tuleneva nõude esimest korda täitmiseks esitamisest on möödunud TsÜS §-s 157 sätestatud tähtaeg. Avalduse rahuldamine kohtu poolt ei vabasta võlgnikku täitekulude kandmisest. Täitemenetlusega seotud hagide lahendamine ja muude lahendite tegemine täitemenetluse seadustikus ettenähtud juhtudel allub TMS § 11 lg 2 kohaselt erandlikult maakohtule, mille tööpiirkonnas täitemenetlus toimub või peaks toimuma.

3.2. Kohtutäituri seaduse muutmine

Eelnõu paragrahvi 2 muudetakse kohtutäituri seadust.

Kohtutäituri seadust täiendatakse §-ga 41¹, millega nähakse ette jõustunud kohtuotsusest või muust täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumise kohaldamise avalduse läbivaatamise tasu regulatsioon.

Kui võlgnik esitab kohtutäiturile TMS § 48¹ lõike 1 punktis 1 nimetatud avalduse, on lõike 1 kohaselt kohtutäituril õigus saada avalduse läbivaatamise eest tasu 15 eurot. Avalduse läbivaatamisel tekivad kohtutäiturile kulud, mis tuleb avalduse esitajal tasuda. Sama loogika on ka riigilõivuga maksustatud teenuse osutamisel, st enne teenust ei osutata, kui lõiv on tasutud. Pakutavas suuruses tasu peaks katma eeskätt tööga kaasneva töökoha (töötaja palk, töökoha loomine) kulud. Inimesel on aastas keskmiselt u 1700 töötundi. Kui arvestuslikult kuluks ühe avalduse läbivaatamisele kuni 30 minutit³, siis üks inimene jõuaks aastas tegeleda kuni 3400 avaldusega. Konservatiivse lähenemise korral tegeleks üks inimene aastas kuni 2500 avaldusega, s.o kuus 200 avaldusega. Seega kohtutäituribüroos, kus on 2021. aastal potentsiaalselt nõude täitmise aegumise tõttu lõpetatavaid täiteasju 1000, tähendaks 15 euro suurune tasu lisatulu kuni 15 000 eurot. Saadava tasu eest on võimalik palgata täiendavat tööjõudu⁴ ja luua töökohti (arvuti jm). 2021. aasta alguses on üsna tõenäoliselt saabuvate avalduste arv suurem, seega on võimalik luua ajutiselt ka mitu töökohta. Pakutavas suuruses tasu ei ole ülemäära kõrge, et mitte peletada võlgnikke kunstlikult eemale. Tasu suurust arvestades on see võimalik leida või suurema vaevata kõrvale panna ka väikese sissetulekuga inimesel.

Kui avalduse läbivaatamine toob kaasa täitekulud, siis kohtutäitur koostab kuluotsuse ja nõuab kulu sisse võlgnikult. Kuna menetlusosaliste e-kontaktid on üldjuhul kohtutäituritel olemas, lisanduvad avalduse menetlemisega seotud postikulud vähestes täitemenetlustes. Postikulud lisanduvad avalduse läbivaatamise tasule.

Lõike 2 kohaselt makstakse kohtutäituri tasu ette avalduse esitamise korral. Kui võlgnik ei maksa kohtutäituri tasu, võib kohtutäitur jätta avalduse tähelepanuta. Tasu ette küsimine on vajalik selleks, et kohtutäiturile tekkivate kulude hüvitamine oleks garanteeritud. Kuna tegemist

³ Paljud täiteasjad on lõpetatavad massmenetlusena (1 sissenõudja) ja tegelik ajakulu ühe asja kohta on väiksem. Vähesel määral on avaldusi, mille läbivaatamine kestab enam aega.

⁴ Ühe töökoha netopalgaks on arvestatud 1000 eurot kuus, mis teeb tööandja kuluks 1561 eurot.

on võlgnikuga, siis ei saa jätta kohtutäituri kanda riski, et avalduse läbivaatamise tasu ta ei saagi.

Lõike 3 kohaselt ei maksta kõnesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tasu, kui võlgnik esitab avalduse nõude täitmise aegumise kohaldamiseks TMS §-de 202 ja 207 alusel. Nende täiteasjade lõpetamine peab toimuma kohtutäituri initsiatiivil, s.o seadusandja ei ole näinud ette võlgniku avaldust. Samuti puudub nendel juhtudel vajadus küsida sissenõudja nõusolekut. Kõnesolevate täiteasjade lõpetamist praegu eraldi ei tasustata ja selle põhimõtte muutmine ei ole põhjendatud.

Kohtutäituri seadust täiendatakse §-ga 41², mille kohaselt täitemenetluse lõpetamisel nõude täitmise aegumise tõttu on kohtutäituri õigus nõuda võlgnikult põhitasu pooles ulatuses, arvestatuna sisse nõudmata jäänud summalt. Täitemenetluse alustamise tasu kohtutäitur nõuda ei või.

Muudatus on tingitud asjaolust, et kohtutäituri tekivad täiteasja menetlemisel kulud, mis täitemenetluse ühe põhimõtte kohaselt tuleks kanda võlgnikul. Täitemenetluse algatamine on eelkõige põhjustatud võlgniku mittekorrektsest rahaliste kohustuste täitmisest. Seega, kui võlgniku suhtes lõpetatakse täitemenetlus nõude täitmise aegumise tõttu ja seeläbi vabaneb võlgnik täitekulude kandmise kohustusest, tähendaks see ühest küljest kohtutäiturile tasuta töö tegemist ning teisest küljest võlgnikule signaali, et kohustusi ei peagi täitma.

Kohtutäituribüroo näitel (potentsiaalselt aeguvaid nõudeid 2021. aastal 2100) on tema põhitasu selliste nõuete pealt kokku 526 000 eurot, seega ühe asja kohta keskmiselt 250 eurot. Kohtutäituri hinnangul on ta nende asjade menetlemisele kulutanud keskmiselt üle 100 euro täiteasja kohta. Seega lahendus, mille kohaselt oleks kohtutäituril õigus edaspidi nõuda 50% põhitasust nõude täitmise aegumise korral, saaks ta enda kulud hüvitatud. Siinjuures peab arvestama asjaoluga, et kõik võlgnikud ei tasu ka vähendatud määras põhitasu. Keskmiselt nõutakse sisse 50–60% põhinõuetest. Samaks jääb ka põhitasu laekumise protsent, kuna kohtutäitur saab põhitasu proportsionaalselt nõude täitmisega. Seega kindlasti ei saa selle mudeli puhul rääkida kohtutäiturite rikastumisest. Võlgnikule tähendaks muudatus selget võitu. Hinnanguliselt on keskmine sundtäitmisel olev nõue 1000 kuni 2000 eurot. Näiteks 2000 euro suuruse nõude korral vabaneks võlgnik põhivõlast ja kohtutäituri põhitasust summas 250 eurot, tasudes kohtutäiturile üksnes 15 eurot avalduse läbivaatamise tasu ja säilitades kohustuse tasuda põhitasu u 125 eurot. Võlgniku kohustused väheneksid hinnanguliselt kuni 94%. Täiendavalt täitemenetluse alustamise tasu sissenõudmine ei ole põhjendatud, kuivõrd eelnõuga kehtestatav uus tasu menetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise eest ja õigus nõuda menetluse lõpetamisel võlgnikult pool kohtutäituri põhitasust, peaks ühtlasi katma ka menetluse lõpetamise kulud. Muudel alustel menetluse lõpetamisel, kui lõpetamise tasu ei ole eraldi ette nähtud, katab menetluse lõpetamise kulud just menetluse alustamise tasu.

3.3. Riigilõivuseaduse muutmise

Eelnõu paragrahvi 3 täiendatakse riigilõivuseaduse §-i 59 lõikega 10¹ ja nähakse ette, et kohtule avalduse esitamisel täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu tasutakse riigilõivu 30 eurot. Kohtusse pöördumisel on riigilõiv pisut suurem kui avalduse esitamisel kohtutäiturile tasutav avalduse läbivaatamise tasu, mis peaks eelduslikult tagama avalduste mõistliku hajutatuse kahe süsteemi vahel. Kui kohtutäiturile makstav tasu avalduse läbivaatamise eest ja riigilõiv oleksid ühesuured, siis on keeruline motiveerida võlgnikku pöörduma täitemenetluse lõpetamise avaldusega kohtutäituri poole.

3.4. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine (TsMS)

Eelnõu paragrahviga 4 muudetakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku.

Eelnõu § 4 punktiga 1 täiendatakse TsMS §-i 181 lõikega 4¹, mille kohaselt menetlusabi ei anta avaldajale täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu esitatava avalduse esitamisel tasumisele kuuluva riigilõivu maksmiseks.

Eelnõu kohaselt tuleb inimesel tasuta avalduse eest riigilõivu 30 eurot ja kohus ei saa teda sellest menetlusabi korras vabastada. Pakutavas suuruses tasu ei ole ülemäära kõrge, et inimesel ei oleks võimalik seda raha leida või suurema vaevata kõrvale panna, mh ka väikese sissetulekuga inimesel. Muudatus tähendab omakorda kohtu poolt avalduse kiiremat ja odavamalt läbivaatamist. Kohtusüsteemi rahastatakse riigieelarvest. Seega avalduste lahendamise kulud jäävad maksumaksja kanda. Võlgnikul peab jääma ka teatud isiklik vastutus ja panus võlast vabanemise korral.

Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse TsMS §-i 475 lõiget 1 punktiga 15³, millega nähakse ette uue hagita asja liigina täitemenetluse lõpetamise avalduse lahendamine nõude täitmise aegumise tõttu. Tsiviilasju lahendatakse üldjuhul hagimenetluses, kus hageja esitab kostja vastu nõude, mille kohus lahendab. Hagiasja üldiseks tunnuseks on pooltevaheline vaidlus. Hagita asjades peaks üldjuhul puuduma hagimenetlusega võrreldav vaidlus. Kuigi aegumise kohaldamine võib kujuneda vaidlusmenetluseks võlgniku ja sissenõudja vahel, nähakse eelnõuga ette selle asja lahendamine hagita menetluses eelkõige otstarbekuse põhimõttest lähtuvalt. Arvestades, et täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu peab kohtu poole pöörduma võlgnik, kes harilikult on väheste õigusteadmistega ja vähekindlustatud isik ning kelle jaoks on märkimisväärselt raske järgida hagimenetluse formaalseid reegleid, siis on nii kohtute töökoormuse leevendamiseks (menetluslike puuduste kõrvaldamine, riigi õigusabi andmine jms) kui ka isikule lihtsama menetluse tagamiseks otstarbekas lahendada selline asi hagita menetluses. TMS § 223¹ lg 2 (*eelnõu § 1 punkt 5*) kohaselt on sellise asja lahendamisel menetlusosalisteks kohtus avaldaja (võlgnik) ja sissenõudja. Nimetatu ei välista muude asjast puudutatud isikute kaasamist kohtu algatusel TsMS § 198 lg 3 alusel.

3.5. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine (TsMSRS)

Eelnõu § 5 punktiga 1 muudetakse TsMSRS §-i 2 lõiget 3. Normi sõnastus muudetakse abstraktseks ja selle eesmärgiks on tagada nii kõnesoleva eelnõuga kui ka tulevikus tehtavate seesuguste muudatuste parem elluviimine, mis toovad kaasa kohtu pädevuse või kohtumenetlussisese menetlusliigi muutmise.

Kehtiv paragrahv reguleerib olukorda, kus tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehtud mõned muudatused viisid seni halduskohtu pädevuses olnud asjad üldkohtute pädevusse. Samuti muudeti mõnel juhul tsiviilkohtumenetluse sisest menetlusliiki. Kuna otstarbekas on pooleliolevad vaidlused lõpetada alustatud korra kohaselt, siis näebki kehtiv seadus ette, et enne konkreetset kuupäeva (01.01.2009) alustatud asjad võis menetleda lõpuni alustatud korra kohaselt. Kuna kõnesoleva eelnõuga muudetakse samuti tsiviilkohtumenetluse sisest menetlusliiki (*eelnõu § 4 punkt 2*), siis selleks, et tagada selle normi parem elluviimine, tuleks kehtestada uus rakendussäte. Selleks et vältida sama normi pidevat muutmist või uue samasisulise rakendussätte loomist, on otstarbekas kehtestada rakendussäte viisil, mis võimaldab seda rakendada iga kord sellesarnases olukorras.

Eelnõu § 5 punktiga 2 täiendatakse TsMSRS 1. peatükki §-ga 11⁴, mille kohaselt ajavahemikul 06.04.2021 kuni 31.12.2021 võlgniku esitatud avalduse vaatab kohtutäitur läbi 60 päeva jooksul avalduse saamisest arvates ja teeb läbivaatamisest arvates 15 päeva jooksul otsuse täitemenetluse lõpetamiseks või teavitab menetlusosalisi täitemenetluse jätkamisest otsust tegemata.

Kohtutäiturile avalduse pikema läbivaatamise tähtaja andmine on tingitud asjaolust, et 2021. aastal tuleb arvestada suurema hulga avalduste läbivaatamisega. Vältimaks suurema arvu avalduste saabumisega tekkida võivat ajapuudust, on selle perioodi jaoks vaja sätestada pikemad tähtajad. Hinnanguliselt aegub 2022. ja 2023. aastal potentsiaalselt 20 000 või vähem nõudeid, mida on kordades vähem kui 2021. aastal võime oodata.

3.6. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse muutmine

Eelnõu §-ga 6 muudetakse tsiviilseadustiku üldosa seadust.

Eelnõu § 6 punktiga 1 muudetakse TsÜS §-i 154. Muudatuse eesmärgiks on edaspidi selgelt eristada **nõude esitamise aegumist** ja täitedokumentidest tuleneva **nõude täitmise** aegumist. TsÜS §-i 154 muudetakse selliselt, et lõike 1 senisest tekstist jäetakse välja sõnad „välja arvatud lapse ülalpidamise kohustuse täitmise nõude aegumistähtaeg”, kuivõrd lapse elatisnõude puhul on elatisnõude tagasiulatava esitamise tähtaeg sätestatud perekonnaseaduse (PKS) §-s 108, mille järgi õigustatud isik võib nõuda ülalpidamiskohustuse täitmist ja kohustuse täitmata jätmise tõttu tekkinud kahju hüvitamist tagasiulatavalt üksnes kuni ühe aasta eest enne elatishagi kohtule esitamist.

Lõige 2 on pakutud viia eelnõuga §-i 157, kuivõrd see reguleerib elatisnõude **täitmise** aegumistähtaega, mitte nõude **esitamise** tähtaega. Muudatusega soovitakse kõrvaldada praegune vastuolu TsÜS § 154 lg-s 2 ja PKS §-s 108 sätestatud õigustlõpetava tähtaja vahel. Kuivõrd TsÜS § 154 lg-t 2 ei kohaldata nõude esitamisele, vaid nõude täitmisele, on sätte loogiline asukoht TsÜS §-s 157, kuhu ongi kõnesoleva eelnõu kohaselt koondatud jõustunud kohtulahendist või muust täitedokumentidest tulenevate nõuete **täitmise** aegumistähtajad. Muudatuse kohaselt reguleeriks TsÜS edaspidi ainult elatisnõude täitmise aegumistähtaega (eelnõus vastavalt TsÜS § 157 lg 6). Seda, et TsÜS § 157 lg-s 2 on peetud silmas ülalpidamishäirete täitmise, mitte nõude esitamise tähtaega, saab järeldada ka mh „Täitemenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse“ [eelnõu](#) seletuskirjast, kus sätte kehtestamist põhjendatakse vajadusega suurendada elatise sissenõudmise võimalust ja pikendatakse ülalpidamiskohustuse täitmise aegumistähtaega 10 aastale.

Eelnõu § 6 punktiga 2 muudetakse paragrahvi 157. Paragrahvi 157 muudatusettepanekud ei ole sisulised, st ei muudeta aegumistähtaegade pikkust ega arvestamise põhimõtteid. Muudatuse peamine eesmärk on korrastada sätte teksti selliselt, et sellest nähtuks üheselt, et säte reguleerib jõustunud kohtulahendiga tunnustatud ja muust täitedokumentidest tuleneva nõude **täitmise** aegumist, mitte nõude esitamise aegumist. Ebaselgeks muudab sätte mõistmise ka § 157 lg-s 4 sisalduv viide §-le 154, mis reguleerib nõude esitamise aegumist, mitte täitmise aegumist. Erinevate aegumistähtaegade rohkus ja nende keeruline omavaheline suhe raskendavad seaduse rakendamist.

Kehtiva seadusega võrreldes täiendatakse paragrahvi ka täiendava täitmise aegumise peatumise alusega (lõige 7). Muudatusega nähakse selgelt ette, et lisaks muudele TsÜS-is sätestatud aegumise peatumise alustele peatub täitmise aegumine ka täitemenetluse ajal sissenõudja poolt

kohtule esitatud hagi või avalduse alusel võlgniku vara või selle kindlakstegemise kohta toimuva kohtumenetluse ajaks. TsÜS § 160 näeb ka praegu ette aegumise peatumise hagi või muu nõude esitamisega, kuid täitemenetluse ajal võlgniku vara üle käivat vaidlust seal otseselt nimetatud ei ole. Kuna vaidlused vara üle (tagasivõitmine, ühisvara jagamine jms) võivad kesta aastaid, mistõttu ei ole täitemenetluses võimalik sissenõuet võlgniku varale pöörata, ning kui puudub ka muu vara, mille arvelt nõuet täita, siis võib selle aja jooksul nõude täitmine aeguda. Säte kaitseb sissenõudjat ja tagab, et võlgniku vara üle käiva vaidluse kestel nõude täitmine ei aeguks.

Muu seaduses sätestatud alus, millal nõude täitmise aegumine võib peatuda, on TsÜS § 162 kohaselt ka võlgnikule täitmiseks täiendava tähtaja andmine (näiteks maksegraafiku sõlmimine täitemenetluse kestel).

Eelnõuga asendatakse sätte tekstis läbivalt sõna „kohtuotsus“ sõnaga „kohtulahend“. Kehtiva paragrahvi pealkiri ja tekst räägivad kohtuotsusest, samas hõlmab regulatsioon ka muid kohtulahendeid ja täitedokumente, mille alusel võib läbi viia täitemenetluse.

Eelnõu § 6 punktiga 3 täiendatakse TsÜS §-i 158 lõikega 3 ja sätestatakse, et aegumist ei loeta katkenuks täitemenetluses sissenõudjale võlgnitava osalise tasumise, intresside maksmise, tagatise andmise või muu teo tegemisega. Muudatus on ajendatud TsÜS § 158 lg 2 rakendamise senisest praktikast. Nimetatud sätet on mõned isikud asunud tõlgendama selliselt, et täitemenetluse käigus võlgniku poolt nõude osalist tasumist loetakse samuti nõude tunnustamiseks aegumise katkemise tähenduses. Selline tõlgendus viib põhimõtteliselt olukorran, kus iga sundtäitmise käigus tehtava maksega nõude täitmise aegumine justkui katkeb ja algab uuesti makse tegemisele (nõude tunnustamisele) järgnevast päevast tervikuna. Selline tõlgendus venitaks nõude täitmise aegumise ebamõistlikult pikaks ning kaob igasugune ettenähtavus nõude sundtäidetavuse tähtaja kohta. Kuigi ei sätte sõnastusest ega selle kohta seaduse kommenteeritud väljaandes antud seletustest ei nähtu, et säte kohalduks ka täitemenetluses, on Justiitsministeeriumi hinnangul otstarbekas tekkinud ebaselgus kõrvalda.

Eelnõu § 6 punktiga 4 muudetakse TsÜS §-i 159. Kui nõude kohta on tehtud täitedokument (jõustunud kohtulahend või muu täitedokument), siis lõpeb nõude aegumise algne (materiaalõiguslik) režiim ja hakkab kulgema uus aegumistähtaeg nõude sissenõudmiseks. Aegumistähtaeg algab kehtiva TsÜS § 157 lg 2 (eelnõu lg 3) kohaselt kohtulahendi jõustumisest või muu täitedokumendi väljaandmisest, kuid mitte enne nõude sissenõutavaks muutumist. Kehtiva TsÜS § 159 lg 1 kohaselt täitedokumendi täitmiseks esitamisel täitedokumendist tuleneva nõude aegumine katkeb ja algab tervikuna uuesti. Kõnesoleva eelnõuga TsÜS § 159 lõiget 1 muudetakse ja nähakse ette põhimõte, et jõustunud kohtulahendiga tunnustatud nõude või muust täitedokumendist tuleneva nõude **täitmise** aegumistähtaeg katkeb ja algab tervikuna uuesti täitedokumendi **esmakordselt** täitmiseks esitamisest.

Eelnõu koostamise käigus ilmnes, et aegumise katkemise küsimuses valitseb praktikas ebaselgus ning TsÜS § 159 lõiget 2 on asunud tõlgendama selliselt, et kui täitemenetlus lõpetatakse TMS § 48 lg 1 p 1 kohaselt sissenõudja avalduse alusel ja sama täitedokument esitatakse korduvalt täitmisele, siis on võimalik täitmise aegumist 10 aasta kaupa korduvalt pikendada. Selline tõlgendus on ekslik ega vasta ka kehtivale kohtupraktikale. Nimelt on kohtupraktikas (Riigikohtu otsused asjas [2-15-16664](#), p 21 ja [3-2-1-141-13](#), p 29) korduvalt väljendatud seisukohta, et TsÜS § 159 lg 2 järgi ei loeta aegumist katkenuks muu hulgas juhul, kui täitemenetlus lõpetatakse TMS § 48 lg 1 p 1 kohaselt sissenõudja avalduse alusel. Aegumist arvestatakse sel juhul täitedokumendist tuleneva nõude sissenõutavaks muutumise ajast. Nii välditakse korduva täitemenetluse algatamisega aegumise ebamõistlikult pikaks venitamist.

Seega olukorras, kui täitemenetlus on sissenõudja avalduse alusel lõpetatud ja sama dokument esitatakse uuesti täitmiseks, langeb vahepealne aegumise katkemine (tagasiulatuvalt) ära ja uue avalduse esitamine peab mahtuma aegumistähtaaja sisse, mille arvestamine algab nõude sissenõutavaks muutumisest. Kehtiv regulatsioon küll võimaldab täitmise aegumist pikendada, kuid mitte lõpmatuseni. Samas soovitakse eelnõuga ka selline praktika lõpetada ja välistada edaspidi olukord, kus sama täitedokumendi korduva täitmiseks esitamisega oleks kunstlikult võimalik pikendada nõude täitmise aegumistähtaega pikemaks kui 10 aastat. Kuna kehtiv seadus sellise olukorra tekkimise võimalikkust ei välista, siis on praktikas võimalik saavutada olukord, kus nõude täitmise aegumistähtaeg on 20 aastat seaduses sätestatud 10 aasta asemel. Seadusega ei tohiks luua olukorda, kus üks pool saab menetlustoimingutega (nõude korduva täitmisele esitamisega) mõjutada aegumistähtaaja pikkust, mistõttu kõnesolev muudatus ka ette nähakse.

Lõige 2 tagab, et täitmise aegumise katkemine kaasneb üksnes sellise täitmisavalduse esitamisega, mille alusel täitedokument tegelikult täitmisele ka võetakse. Kuivõrd täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumine saab katkeda lõike 1 kohaselt vaid ühe korra, see on täitedokumendi esmakordse täitmiseks esitamisega, siis ei saa täitedokumendi tagasi võtmine enne täitetoimingut täitmise aegumist mõjutada. Olukord, kus täitemenetlus lõpetatakse nt kohtulahendi alusel sundtäitmise lubamatuks tunnistamise tõttu (TMS § 48 lg 1 p 4) või täitemenetluse põhjendamatul alustamisel täitemenetluse tingimuste täitmata jätmise tõttu (TMS § 48 lg 1 p 7), on sisuliselt võrdsustatud olukorraga, kus täitedokumendi ei ole täitmiseks võetud ning sel juhul ei saa katkeda ka täitedokumendist tuleneva nõude täitmise aegumine.

3.7. Võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmine (VÕSRS)

Eelnõu § 7 punktiga 1 muudetakse VÕSRS § 9 lõiget 5. Tegemist on tehnilise muudatusega, millega parandatakse viide. Muudatus on tingitud TsÜS § 157 muutmisest, mille tõttu muutus kõnesoleva paragrahvi lõigete numeratsioon. Senine lõige 1¹ asendatakse lõikega 2 (*eelnõu § 6 punkt 2*).

Eelnõu § 7 punktiga 2 täiendatakse VÕSRS §-i 9 lõikega 6 ja nähakse ette rakendussäte, mille kohaselt TsÜS § 157 lõiget 7, mis näeb ette täitmise aegumise peatumise täitemenetluse ajal sissenõudja poolt kohtule esitatud hagi või avalduse alusel võlgniku vara või selle kindlakstegemise kohta toimuva kohtumenetluse ajaks, rakendatakse ka nende täitmiseks esitatud nõuete suhtes, mille osas on täitmine alustatud enne kavandatud muudatuste jõustumist. Eelnõu koostamisel jõuti järeldusele, et selle sätte tagasiulatuva rakendamine on põhjendatud, kuna see kaitseb ka neid sissenõudjaid, kelle nõude täitmine 2021. aasta aprillis aeguks, kuid milles võlgniku vara üle käiv vaidlus on pikema aja vältel takistanud nõude sissenõudmist.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi, vähetuntud ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kavandatavad muudatused ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõuga plaanitakse teha kaks peamist muudatust:

- Võimalus täitemenetluse lõpetamiseks kohtutäituri poolt täitedokumentidest tuleneva nõude täitmise aegumise korral.
- Kehtestatakse tasu täitemenetluses nõude täitmise aegumisest tuleneva menetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise eest ja sätestatakse kohtutäiturile õigus nõuda täitemenetluse lõpetamisel võlgnikult põhitasu pooltes ulatuses.

Eelnõuga tsiviilseadustiku üldosa seaduses tehtavad muudatused ei ole sisulised, st ei muudeta seniseid põhimõtteid aegumistähtaegade pikkuses ega arvestamisel, mistõttu nende muudatustega seonduvalt mõjusid ei hinnata.

Eelnõuga kavandatud muudatustega kaasneb mõju riigiasutuste (kohtud) töökorraldusele, töökoormusele ja ülesannetele ning majanduslik mõju (kohtutäiturid ja menetlusosalised tsiviilkohtu- ning täitemenetluses). Muudes mõjuvaldkondades avalduvat mõju ei tuvastatud.

6.1. Kavandatav muudatus 1 – täitemenetluse lõpetamine kohtutäituri poolt täitedokumentidest tuleneva nõude täitmise aegumise tõttu

Eelnõuga kavandatakse muudatus, mis võimaldab kohtutäituril tsiviilnõudes täitemenetlus täitmise aegumise korral lõpetada.

I sihtrühm: kohtutäiturid

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju majandusele – ettevõtluskeskkond ja ettevõtete tegevus, sh mõju kindla tegevusalaga seotud ettevõtete toimetulekule ja töökorraldusele

Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Sihtrühmaks on kõik kohtutäiturid, keda on kokku 40. Vabade õiguskutsete esindajaid on kokku u 1400, sh on advokaate üle 1000. Kohtutäiturid moodustavad kogu sihtrühma arvust vaid 2,8%, seega on mõjutatud sihtrühm väike.

Muudatus toob kohtutäituritele kaasa täiendava töökoormuse. Kohtutäiturid lõpetavad ka praegu aegumise tõttu täitemenetlusi, kuid mitte tsiviilnõuetes. Seega pole muudatusega kaasnevad tegevused kohtutäituritele võõrad ja kohtutäiturid ei vaja nende tegevustega kohanemiseks täiendavat aega. Mõju esinemise sagedus on suur, kuid täiturite kaupa see varieerub. Kõik ametis olevad 40 kohtutäiturit menetlevad tsiviilnõudeid. Samas oleneb kaasnev töökoormus sellest, kui suur on kohtutäituri portfellis tsiviilnõuete osakaal ning kuidas on kujundatud nende tööprotsessid jmt. Eelduslikult saavad suurema koormuse need kohtutäituribürood, kellel on palju tsiviilnõudeid. Nendel on samas kõige tõhusamad tööprotsessid ja parem suutlikkus asju menetleda. Kolmandikul kõige väiksema sissetulekuga kohtutäituritel on portfellis tsiviilasju oluliselt vähem võrreldes riiginõuetega. Seetõttu on neil ka potentsiaalselt aeguvaid tsiviilnõudeid palju vähem. Muudatusega kavandatakse kohtutäiturile tasu iga avalduse läbivaatamise eest. Samuti antakse avalduse läbivaatamiseks võrdlemisi pikk tähtaeg ning kehtestatakse selleks kirjalik menetlus. Mõju ulatus osale kohtutäituritest on suur, kuid seda leevendatakse eelnõus pakutava mitme meetmega. Osal kohtutäituritest on ilmselt tarvis muutustega kohaneda, sh vaadata üle tööprotsessid, palgata juurde abipersonali jm. Uute töötajate palkamine võib kaasa tuua ajutised kohanemiskulud, kuna töötajatele tuleb lühikese ajaga tagada väljaõpe. Ebasoovitavate mõjude esinemise riski ei saa täielikult välistada (nt võib osaliselt kannatada lühemat aega teiste täiteasjade menetlus), kuid seda maandatakse maksimaalselt. Selleks luuakse eelnõuga uus tasu liik, mis võimaldab palgata avalduste menetlemiseks abipersonali. Samuti antakse eelnõu rakendussättega 2021.

aastal esitatud aegumise kohaldamise avalduse läbivaatamiseks pikem tähtaeg. See leevendab töökoormust perioodil, kui on oodata suure hulga avalduste laekumist kohtutäituritele. Samuti võimaldab see säilitada muude täiteasjade menetlemisel vähemalt senist kvaliteeti. Muudatusel on kohtutäituritele ka positiivne mõju, kuna saadakse portfelist välja lootusetud vanad nõuded. Vabanev ressurss suunatakse potentsiaalselt tulu toovatele täiteasjadele. Muudatus on sihtrühma jaoks oluline.

II sihtrühm: kohtud

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele – mõju riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste personalile või organisatsioonile, sh personali hulgale, nende positsioonile, asutuste struktuurile.

Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Sihtrühmaks on eelkõige tsiviilasju lahendavad kõik Eesti esimese ja teise astme kohtunikud, s.o ligikaudu 100 kohtunikku ja kohtujuristid (kokku ligikaudu 200). Avalike teenistujate arv Eestis oli 2019. aastal kokku 27 628⁵. Tsiviilasju lahendavad kohtunikud ja kohtujuristid moodustavad kogu avalike teenistujate arvust 0,7%.

Mõju ulatus ja sagedus kohtunike töökoormusele on keskmine ja töökorraldusele väikene. Muudatuse eesmärgiks on ennetada ja leevendada olulist töökoormuse tõusu kohtutes seoses massilise nõuete täitmise aegumisega 2021. aastal. Muudatuse tulemusel jõuab 2021. aastal kohtusse eeldatavasti oluliselt vähem avaldusi võrreldes olukorraga, kus kavandatavat regulatsiooni ei kehtestata. Muudatus on sihtrühmale väiksema negatiivse mõjuga, võrreldes olukorraga, kus kavandatavat regulatsiooni ei kehtestata ja üldiselt positiivne, kuna eeldatavasti kohtute töökoormus ei suurene hüppeliselt seoses nõuete täitmise aegumisega 2021. aastal ning töökoormuse prognoositav tõus jaotub eelduslikult pikema perioodi peale.

Kui kavandatav regulatsioon ei täida oma eesmärki ja avalduste massilist kohtule esitamist 2021. aastal ei õnnestu vähendada või see ei jaotu ühtlaselt pikema aja peale (kõik avaldused esitatakse korraga otse kohtusse ja ei kasutata alternatiivset võimalust pöörduda avaldusega kohtutäituri poole), siis võrreldes regulatsiooni kehtestamata jätmisega kohtute töökoormus ei suurene, sest 2021. aastal oli niigi oodata märkimisväärset tsiviilasju lahendavate kohtute töökoormuse tõusu.

Muudatus on kohtute töökoormuse järsu suurenemise vältimiseks oluline, kuid kohtusüsteemi töökorralduse puhul väheoluline. Kohtutäituri poolt täitemenetluse lõpetamine nõude täitmise aegumise tõttu ei too kohtutele kaasa olulisi töökorralduslikke muudatusi, mistõttu puudub vajadus muudatusega kohanemiseks suunatud tegevuseks.

III sihtrühm: menetlusosalised (nii kohtumenetluses kui täitemenetluses)

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju majandusele – mõju leibkondade kuludele ja majanduslikele otsustele

Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Füüsilised ja juriidilised isikud, kes osalevad täitemenetluses. Sihtrühma kuuluvad kõik isikud, kes osalevad täitemenetluses. Täitemenetlusregistri andmete kohaselt on täitemenetlusosalisi

⁵ Kättesaadav arvutivõrgus <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigihaldus>

aastas keskmiselt 125 000, sh võlgnikke 120 000. Statistikaameti andmete kohaselt on Eesti rahvaarv 1,32 mln inimest⁶, seega Eesti elanikest moodustavad võlgnikud ja sissenõudjad 9,5%.

Füüsilised ja juriidilised isikud, kes osalevad tsiviilkohtumenetluses. Kohtute infosüsteemi andmetel osales 2019. aastal tsiviilkohtumenetluses kokku 53 258 füüsilist isikut ja 13 607 juriidilist isikut. Statistikaameti andmete kohaselt on Eesti rahvaarv 1,32 mln inimest, seega moodustavad füüsilisest isikust menetlusosalised Eesti elanikest 4%. Äriregistri ja mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri statistika kohaselt oli 2019. aasta detsembri seisuga Eestis registreeritud 289 543 juriidilist isikut⁷, seega moodustavad juriidilisest isikust menetlusosalised 4,7%.

Täitemenetluse lõpetamise võimaldamine kohtutäituri poolt nõude täitmise aegumise tõttu võimaldab nendel täitemenetluse võlgnikel, kelle suhtes on käimas täitemenetlus ja kelle suhtes täitmisel olevad nõuded aeguvad, hoida kokku kohtu- ja muid kulusid, mis tekiksid sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagiavalduse esitamisega. Seetõttu majanduslik mõju täitemenetluse ja potentsiaalsetele kohtumenetluse osalistele on pigem positiivne, kuna võimaldab kulude tekkimist vältida ning saavutada soovitud tulemus väiksema ajakuluga.

Mõju avaldumise ulatus sihtrühmale on keskmine. Pakutavad muudatused võivad osa inimeste käitumises kaasa tuua muudatusi (nt osa võlgnikke esitab avalduse täiturile, osa sissenõudjaid vastab täiturile nõude aegumise kohta), kuid eelduslikult ei teki nende tegevustega kohanemiskulusi. Mõju avaldumise sagedus on võlgnikele ja sissenõudjatele, kellel on üks või paar täiteasja, väike. Nendele menetlusosalistele, kes on seotud mitme täiteasjaga, on mõju avaldumise sagedus keskmine, kuna nad peavad teatud perioodil ilmselt puutuma muudatustega kokku reeglipäraselt (nt vastama korduvalt kohtutäiturile), küll mitte igapäevaselt.

Planeeritavad muudatused võimaldavad võlgnikul esitada edaspidi avalduse kohtutäiturile täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Avalduse esitamine kohtutäiturile ja vajadusel kohtule hagita menetluses on võlgniku jaoks lihtsam ja odavam, kui hagiavalduse esitamine kohtule sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks. Kavandatud muudatus kujutab endast väiksemat halduskoormust võrreldes kehtivas regulatsioonis sätestatuga.

Kokkuvõttes kaanevad sihtrühmale muudatustega täiendavad, sh lihtsamad ja odavamad võimalused nõude täitmise aegumise küsimuse lahendamiseks. Tegemist on sihtrühmale pigem positiivse muudatusega. Tsiviilkohtumenetluse osaliste jaoks on tegemist väiksema negatiivse mõjuga võrrelduna olukorraga, kus kavandatavat regulatsiooni ei kehtestata, kuna muudatuste tulemusel tsiviilasjade menetlusajad eelduslikult ei pikene või ei pikene oluliselt.

6.2. Kavandatav muudatus 2 – täitemenetluses nõude täitmise aegumisest tuleneva menetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise tasu kehtestamine ja kohtutäituri tasu täitemenetluse lõpetamisel

Eelnõuga nähakse ette uus tasu 15 eurot, mille peab võlgnik maksma kohtutäituri poolt nõude täitmise aegumisest tuleneva täitemenetluse lõpetamise avalduse läbivaatamise eest. Samuti sätestatakse kohtutäiturile õigus nõuda täitemenetluse lõpetamise korral võlgnikult pool menetluse põhitasust, arvestatuna sisse nõudmata jäänud summalt.

I sihtrühm: võlgnikud

⁶ Kätesaadav arvutivõrgus <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/rahvastik/rahvaarv>

⁷ Kätesaadav arvutivõrgus https://www2.rik.ee/rikstatfailid/failid/tabel.php?url=19_12mk.html

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju majandusele – mõju leibkondade kuludele

Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Muudatus puudutab neid võlgnikke, kes esitavad kohtutäiturile avalduse täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Võlgnikke on aastas keskmiselt 120 000. 2021. aastal aegub hinnanguliselt kuni 80 000 nõuet, edaspidi aeguvate nõuete arv oluliselt väheneb, kuna aeguvad nõuded lisanduvad ühe aasta kaupa. Nõude täitmise aegumise tõttu kohtutäituritele esitatavate avalduste arvu ühes aastas ei ole võimalik täpselt määrata, kuna sellist statistikat ei koguta. 2021. aastal, kui aegub väga suur hulk nõudeid, võib ühekordselt aegumisest tuleneva täitemenetluse lõpetamise avalduse esitada kohtutäiturile hinnanguliselt kuni 30 000 võlgnikku. Võrrelduna Eesti elanike arvuga (1,32 mln) moodustavad muudatusest mõjutatud võlgnikud 2021. aastal 2,3%. Järgmistel aastatel on muudatusest mõjutatud võlgnike arv mitu korda väiksem.

Muudatus toob võlgnikule kaasa kohustuse maksta täitemenetluses menetluse lõpetamise taotlemisel avalduse läbivaatamise tasu ja kohtutäituri põhitasu pooltes ulatuses, arvestatuna sisse nõudmata jäänud summalt. Täitemenetluses kehtib põhimõte, et täitekulud maksab võlgnik. Kui võlgniku suhtes lõpetatakse täitemenetlus nõude täitmise aegumise tõttu ja seeläbi vabaneb võlgnik täitekulude kandmise kohustusest, tähendaks see kohtutäiturile tasuta töö tegemist. Võlgniku avalduse läbivaatamisel tekivad kohtutäiturile kulud, mis tuleb avalduse esitajal tasuda. Samuti on kohtutäituril õigus nõuda menetluse lõpetamisel võlgnikult menetluse põhitasu pooltes ulatuses, kuna kohtutäitur on nõuet menetlenud. Avalduse läbivaatamise tasu suuruseks kehtestatakse 15 eurot, mis ei ole ülemäära kõrge. Kui võlgnik on täitemenetluse käigus nõuet täitnud, siis saab kohtutäitur oma tasu proportsionaalselt täidetud nõudega. Sel juhul on menetluse lõpetamisel tasumisele kuuluva põhitasu suurus ka proportsionaalselt väiksem. Kui võlgnik ei ole täitemenetluse käigus nõuet tasunud või on seda teinud minimaalselt, on menetluse lõpetamisel makstav kohtutäituri põhitasu suurem.

Mõju esinemise sagedus on väike, kuna muudatusega puutub võlgnik kokku üldjuhul ühe korra, vähematel juhtudel ka kaks või enam korda (kui võlgniku suhtes on menetluses mitu täiteasja). Mõju ulatus on keskmine, sest avalduse läbivaatamise eest kehtestatav tasu on üksnes 15 eurot ja menetluse lõpetamisel makstava kohtutäituri põhitasu määraks kehtestatakse 50% algsest põhitasu määrast, arvestatuna sisse nõudmata jäänud summalt. Kohtutäituril on õigus tasu nõuda, kuid ta ei ole kohustatud seda tegema. Pakutavad muudatused võivad võlgnike käitumises kaasa tuua muudatusi, kuid eelduslikult ei teki nende tegevustega kohanemiskulusi. Kehtiva seaduse kohaselt tuleb võlgnikul aegumise kohaldamiseks ja täitemenetluse lõpetamiseks pöörduda sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagiavaldusega kohtusse. Kohtu poole pöördumine on võlgniku jaoks keerukam ja kulukam (täna on riigilõiv 300 eurot, eelnõu kohaselt edaspidi 30 eurot, millele üldjuhul lisanduvad menetluskulud). Kavandatav muudatus on võlgniku jaoks pigem positiivne, kuna täitemenetluse lõpetamine kohtutäituri poolt on võlgniku jaoks lihtsam ja soodsam. Muudatus võimaldab võlgnikul kohtukulude tekkimist vältida ning saavutada soovitud tulemus lühema aja ja väiksema kuluga. Arvestades võlgnike senist maksekäitumist, siis on üsna tõenäoline, et paljudelt võlgnikelt ei õnnestu kehtestatavat kohtutäituri põhitasu sisse nõuda, sel juhul on mõju avaldumise ulatus väike.

II sihtrühm: kohtutäiturid

Muudatusega kaasneva mõju valdkond: mõju majandusele – ettevõtluskeskkond ja ettevõtete tegevus, sh mõju kindla tegevusalaga seotud ettevõtete toimetulekule ja töökorraldusele

Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Muudatusega kehtestatakse tasu võlgniku avalduse läbivaatamise eest ja kohtutäiturile sätestatakse õigus nõuda menetluse lõpetamise korral menetluse põhitasu 50% ulatuses. Muudatus võimaldab kohtutäituril oma tegevust ning büroo pidamist paremini korraldada.

Võlgniku avalduse läbivaatamisega tekivad kohtutäiturile kulud, mis tuleb avalduse esitajal tasuda. 2021. aastal on üsna tõenäoliselt saabuivate täitemenetluse lõpetamise avalduste hulk suurem. Kehtestatav tasu võimaldab suurema hulga avalduste menetlemisega paremaks toimetulekuks luua kohtutäituri büroos ajutiselt täiendavaid töökohti ja palgata täiendavat tööjõudu. Samuti on kohtutäituril õigus saada nõude menetlemise eest põhitasu. Põhitasu eesmärk on katta menetluse peamised kulud, milleks on nii kohtutäituri büroo majandamise kulud kui ka täituri enda töötasu. Kohtutäituri tasu nõutakse rahalise nõude puhul sisse koos nõudesummaga. Kui võlgnik tasub nõudesumma osade kaupa, arvutab kohtutäitur igakordsest maksest maha oma tasu proportsionaalselt nõude rahuldamisega. Seega saab kohtutäitur kogu tasu kätte alles pärast kogu nõude tasumist. Kui täitemenetluse käigus ei ole nõuet rahuldatud või on seda tehtud minimaalselt, siis ei ole kohtutäitur nõude menetlemise eest põhitasu saanudki või on saanud seda minimaalselt. Muudatus on vajalik selleks, et kohtutäiturile oleks garanteeritud ka aeguvate nõuete puhul õigus saada mingis ulatuses põhitasu. Eelduslikult vähemalt pooled võlgnikest tasuvad täitemenetluse lõpetamisel kohtutäituri põhitasu. Muudatus on kohtutäiturite jaoks hädavajalik. Mõju esinemise sagedus on suur, kuna kõik ametis olevad 40 kohtutäiturit puutuvad suuremal või väiksemal määral kokku täitemenetluse lõpetamisega nõude täitmise aegumise korral. Mõju ulatus on väike, kuna kohtutäiturite igapäevatöö korraldamisel muudatusi ei toimu ning puudub tarvidus muudatustega kohanemiseks mõeldud tegevuse järele.

Muudatus puudutab kõiki kohtutäituriid, keda on kokku 40. Vabade õiguskutsete esindajaid on kokku u 1400, sh on advokaate üle 1000. Kohtutäiturid moodustavad kogu sihtrühma arvust 2,8%.

Muudatusel on kohtutäituritele positiivne mõju. Muudatus on sihtrühma jaoks oluline, kuna aitab kohtutäituril finantseerida täitemenetluse lõpetamisega kaasnevaid kulusid ning võimaldab saada oma töö eest tasu.

6.3. Muudatuste koondmõju ettevõtete ja/või kodanike halduskoormusele

Planeeritavad muudatused võimaldavad võlgnikul esitada avaldus kohtutäiturile täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. Avalduse esitamine kohtutäiturile ja vajadusel kohtule hagita menetluses on võlgniku jaoks lihtsam ja odavam kui hagiavalduse esitamine sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks kohtule. Seega kavandatud regulatsioonis pakutud lahendus kujutab endast täitemenetlusosalistele väiksemat halduskoormust võrreldes kehtivas regulatsioonis sätestatuga.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Kuivõrd muudatustega kehtestatakse täitemenetluse lõpetamiseks kohtutäituri poolt nõude täitmise aegumise tõttu uus kord, millest võlgnikud ja sissenõudjad ei ole teadlikud, siis tuleb seaduse muudatusest sihtrühmi avalikult teavitada. Avalikkuse teavitamist planeeritakse peamiselt elektroonilistel veebilehtedel info jagamisega (veebileht juristaitab.ee, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja veebileht jms).

Eelnõuga kehtestatakse riigilõiv 30 eurot kohtule avalduse esitamise eest täitemenetluse lõpetamiseks nõude täitmise aegumise tõttu. 2021. aastal, kui aegub suur hulk nõudeid ja sellest tulenevalt on eeldatavalt kohtule esitatavate avalduste arv tavapärasest oluliselt suurem (hinnanguliselt kuni 10 000 avaldust), siis laekub sellest tulenevalt riigi tuludesse kuni 300 000 eurot. Täpset kohtule esitatavate avalduste arvu ja mõju riigi tuludele ei ole võimalik ette prognoosida. Järgnevatel aastatel kohtule esitatavate seesuguste avalduste arv oluliselt väheneb, kuna nõuded aeguvad ühe aasta kaupa. Sel juhul väheneb ka riigilõivu laekumine ning sellest tulenevalt riigi tulud.

8. Rakendusaktid

Seadusemuudatuse rakendamiseks eraldiseisvaid rakendusakte ei anta. Eelnõust tulenevate muudatuste tõttu ei ole vaja muuta olemasolevaid rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2021. aasta 1. märtsil.

Seaduse jõustumine 1. märtsil 2021. aastal võimaldab kavandada vajalikke eeltöid (ühtsete avalduse vormide koostamine, mis lihtsustab võlgnikel avalduste esitamist kohtutäiturile ja kohtule) ning normidega tutvumiseks jääb piisav aeg.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks kõigile ministriumidele ja arvamuse avaldamiseks Riigikohtule, Eesti Kohtunike Ühingule, esimese ja teise astme kohtutele, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojale, Eesti Advokatuurile, MTÜ-le Eesti Võlanõustajate Liit ja MTÜ-le Eesti Võlausaldajate Liit.